

D.495

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 4003
DOLNOŚLĄSKIE

1. Obiekt

EWANGELICKI
KOŚCIÓŁ POMOCNICZY PW. CHRYSTUSA KRÓLA

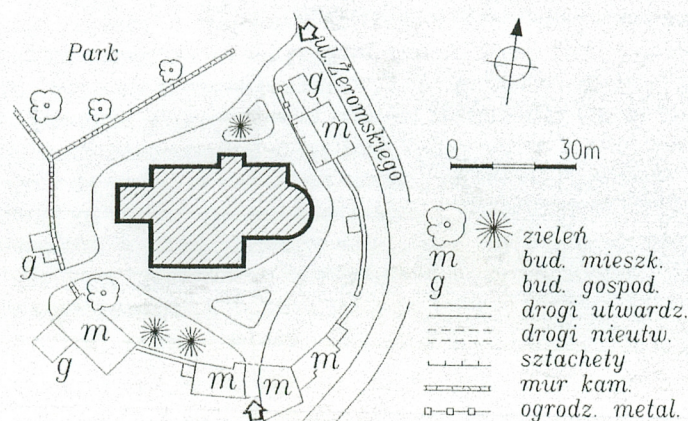
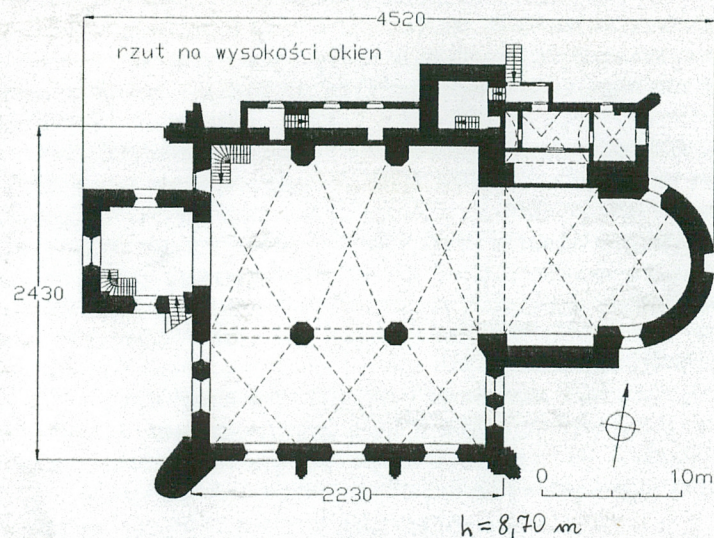
2. Czas powstania
wzm. 1346; ewang. koń. XVI w.;
1685; przeb. 1711-19;

3. Miejscowość

LEŚNA

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1.

4. Adres

ul. Żeromskiego;
nr ks. wieczystej KW [redacted]

5. Przynależność administracyjna
województwo dolnośląskie
powiat Lubań
gmina miasto Leśna

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Marklissa (Kreis Lauban)

7. Przynależność administracyjna 1.04.1975 r
województwo wrocławskie
powiat Lubań

8. Właściciel i jego adres
parafia rzym.-kat. pw. św. Jana
Chrzciela w Leśnej; ul. Sienkiewicza
44; 59-820 Leśna;

9. Użytkownik i jego adres
j.w.;

10. Rejestr zabytków

nr 4485 data 25.04.1966
A-1005 2 24.03.2009

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Po raz pierwszy kościół wymieniony jest w dokumencie z 1346 r., jako należący do biskupstwa miśnieńskiego i dekanatu Luban. Obecna budowla powstała w pierwotnym kształcie w końcu XVI w., jako świątynia protestancka, nosząca wezwanie Trójcy Św. W 1685 r. nastąpiła istotna rozbudowa kościoła, o czym mówi tablica fundacyjna nad dawnym, dziś już nie istniejącym, wejściem pd. Dzięki właścicielom okolicznych posiadłości lennych: Hansowi v. Döbschütz ze Smolnika, Nicolowi v. Döbschütz z Leśnej, Annie Małgorzacie d.d. v. Döbschütz z Miłoszowa, Carolowi Abrahamowi v. Döbschütz z Mysłakowic (?) i innym, kościół został znacznie powiększony. Wtedy właśnie dobudowano nawę pd. i nad głównym wejściem wmurowano tablicę pamiątkową. Prawdopodobnie też z tego okresu pochodzi przybudówka pn. prezbiterium z pomieszczeniami łóż kolatorskiej (wskazują na to wyciągnięte szwy sklepienne). Kolejna znaczna przebudowa kościoła nastąpiła na początku XVIII w. Z tego okresu pochodzi górna część wieży, o barokowej artykulacji i hełmie. Wtedy też dokonano barokizacji elewacji, zmiany kształtu niektórych otworów (okna przyziemia wieży, obramienia otworów drzwiowych). Data przebudowy uwidoczniona na chorągiewce wiatrowej – 1719 (mistrz budowlany Christian Erbe?). Następny etap budowlany nastąpił w 1756. Nie znany jest zakres prac przeprowadzonych w tym czasie, dotyczyły one prawdopodobnie także pd. części kościoła. Efektem XIX-wiecznych przebudów są prawdopodobnie pozostałe przybudówki pn. oraz kształty otworów okiennych z odcinkowymi zamknięciami. Po II wojnie światowej budowlę przejął kościół polsko-katolicki, w 1958 r. została ona przekazana parafii rzymsko-katolickiej w Leśnej.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Leśna — miasto — siedziba władz gminnych, położone na Przedgórzu Izerskim, nad Kwisą, na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, prowadzących do Lubania (siedziby starostwa powiatowego), Zgorzelca, Świeradowa Zdroju i ku granicy z Czechami. Miejscowość zlokalizowana została w kotlinie, otoczonej Wzniesieniami Radoniowskimi i wzgórzami Przedgórza Izerskiego, w której płynie ze wsch. Kwisą, zakręca gwałtownie ku pn., łącząc się z potokami, płynącymi z południa – Miłoszowskim i Młynikiem. Okolica malownicza, z zalesionymi wzgórzami do 400 m n.p.m., przeciętą licznymi ciekami, dopływami wijącej się Kwisy, na której dwa jeziora: Leśniańskie i Złotnickie.

Budowla zlokalizowana jest w pn.-zach. części miasta, między Kwisą i, równoległą do niej drogą Świecie – Jurków a Miłoszowskim Potokiem. Kościół stanowi centrum nieregularnej parceli, zbliżonej kształtem do kropli, ogrodzonej kamiennym murem, w który włączone są liczne budynki gosp. i mieszkalne. Pn.-zach. fragment muru niski, powstał współcześnie, oddziela posesję od dawnego cmentarza ewangelickiego, obecnie parku, przy którego pn. granicy dawna kaplica cmentarna, pełniąca dziś funkcję świetlicy. Od wsch. i, częściowo, pn. działkę ogranicza ul. Żeromskiego – główna trasa przelotowa Leśnej. Asfaltowa droga dojazdowa do kościoła zlokalizowana jest w wierzchołku kropli, na pn. i łączy się z ulicą Żeromskiego. Na teren kościelny prowadzą również trzy bramy: pd., pd.-wsch. i pd.-zach. Bezpośrednie otoczenie kościoła wyasfaltowane, tworzy wygodne, szerokie obejście; między asfaltem i murem trawnik z pojedynczymi drzewami.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany. Ściany zewnętrzne murowane z kamienia z niewielkim dodatkiem cegły pełnej, obustronnie tynkowane; kamień różnych kształtów i wymiarów (polny, otoczaki, łamany, także, np. w wieży, drobny rumosz skalny); część otworów przesklepiona regularnymi ciosami kamiennymi; cegła użyta w wykończeniach części otworów i w górnych partiach ścian. Detal architektoniczny wyrabiany w tynku (obramienia otworów), ceramiczny tynkowany (gzymsy, pilastry wieży, zwielokrotnione pilastry przypór pd.). kamienny (zachowany barokowy zwornik nad otworem okiennym przyziemia wieży, tablica fundacyjna).

Ściany wewnętrzne murowane, gładko tynkowane.

Sklepienia i stropy. Większość pomieszczeń kościelnych nakryta sklepieniami ceramicznymi; w nawach sklepienia krzyżowe, wsparte na filarach i filarach przyściennych, z dekoracyjnymi żebrami i liściastymi zwornikami; w prezbiterium sklepienie krzyżowe z niewielkimi żebrami, oparte bezpośrednio na ścianach; kruchtę zach. nakrywa strop drewniany belkowy z współczesną podsufitką z desek; kruchtą pn. sklepiona krzyżowo a zakrystia – kolebką odcinkową; w pn. klatce schodowej i na kolejnych kondygnacjach wieży stropy drewniane belkowe nagie; pod emporą muzyczną strop współczesny żelbetowy; pomieszczenia łóż kolatorskiej nakryte sklepieniem krzyżowym z wyciągniętymi szwami a częściowo kolebką odcinkową z lunetami o wyciągniętych szwach.

Wieżba dachowa. Wieżba dachowa drewniana. W prezbiterium konstrukcja jętkowo-krokwiowa, 2-kond., w dolnej kond. jętka na trzech rzędach stoliczków – skrajne leżące, w górnej jętka wsparte tylko na stoliczkach środkowych; całość wzmocniona potężnymi, krzyżującymi się zastrzałami w płaszczyźnie więzarów oraz mniejszymi zastrzałami we wszystkich kierunkach. Podobna, bardziej skomplikowana konstrukcja nad nawami; dwa rzędy jętek, dolne wsparte na 5-ciu stoliczkach: skrajne leżące, środkowe stojące z rozporami, stolec środkowy wyższy, wspiera także górną jętkę; całość wzmocniona w płaszczyźnie więzarów systemem potężnych, krzyżujących się zastrzałów oraz mniejszymi zastrzałami przy stoliczkach stojących; krokwie zaopatrzone w przypustnice, w płaszczyźnie połaci dachowych wiatrownice w kształcie krzyży św. Andrzeja.

Pokrycie dachowe. Dachy w większości kryte ceramicznie, dachówką karpiówką podwójnie „w koronkę” oraz w niewielkim stopniu blachą cynkową (hełm wieży) i ocynkowaną (mała przybudówka pn.).

Posadzki i podłogi. W większości pomieszczeń kościelnych posadzki betonowe, w nawach i zakrystii wykończone różnymi płytkami terakotowymi (z przeł. XIX i XX w. i współczesnymi), w apsydzie prezbiterium – lastrykowe, w części prezbiterium, kruchcie pn. i zach. wykończone gładzią cementową; w większości prezbiterium kwadratowe płytki kamienne; ławki w nawach na drewnianych podestach z dębowych desek; w przybudówkach pn., oprócz posadzek betonowych, także podłogi drewniane, deskowe; podobnie – w łóż kolatorskiej, każde z trzech pomieszczeń z inną posadzką: betonowa, ceramiczna, podłoga z desek; podłogi z surowych desek także na emporze muzycznej i kolejnych kondygnacjach wieży.

14. Kubatura 6 360 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 645 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół protestancki	17. Użytkowanie obecne kościół katolicki
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>➤ 1958–62 r — remont kapitalny, po przejęciu budowli prze parafię rzym.-kat.: naprawa więźby, przełożenie pokrycia dachowego; odgrzybienie ścian; naprawa tynków zewnętrznych i wewnętrznych; założenie nowych posadzek; wymalowania wewnętrzne; wyposażenie wnętrza zgodnie z liturgią katolicką; wyasfaltowanie terenu wokół kościoła;</p> <p>➤ l. 90-te — remont instalacji elektrycznej; założenie nowego oświetlenia; wymalowania wewnętrzne; nowe elementy wyposażenia (m.in. ławki); naprawa i uszczelnienie dachu; wymalowania wewnętrzne; doprowadzenie kanalizacji i urządzenie sanitariatów;</p> <p>➤ obecnie prowadzone są doraźne prace elewacyjne, polegające na uzupełnianiu tynków zewnętrznych;</p> <p><u>Istniejąca dokumentacja techniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opinia konstrukcyjna., 1991, Knapczyk (arch. SOZ W-w, Oddz. Zamiejscowy Jelenia Góra); • Inwentaryzacja kościoła., Bora, Kwiecień, 1991 (arch. SOZ W-w, Oddz. Zamiejscowy Jelenia Góra); 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>silnie osłabiona konstrukcja murów zewnętrznych – nierównomierne osiadanie poszczególnych części kościoła, budowanych w różnych czasach oraz wstrząsy, spowodowane wybuchami w pobliskich kamieniołomach, spowodowały liczne silne pęknięcia murów konstrukcyjnych i sklepień (pionowe pęknięcie na całej wysokości ściany apsydy prezbiterium, pęknięcie ściany zach. dolnej części wieży), drobniejsze pęknięcia występują głównie w nadprożach otworów; ściany silnie zawilgocone, szczególnie w dolnych partiach; nieszczelne pokrycie dachowe, powoduje przenikanie wody opadowej do wnętrza budowli i lokalne zawilgocenia elementów konstrukcji dachu; zbyt duże obciążenie sklepień powoduje ich pękanie i osłabienie konstrukcji, co w konsekwencji może doprowadzić do katastrofy budowlanej; pomieszczenia przybudówek pn. zaniedbane wskutek utraty pierwotnej funkcji i znaczenia (zamurowanie łoża kolatorskiej, przekształcenie jej w pomieszczenie gosp.), zniszczone schody drewniane i kamienne, podłogi, stolarka, uszkodzone drewniane stropy;</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ odciążenie konstrukcji sklepień – sklamrowanie; ⇒ remont kapitalny dachu: wzmocnienie więźby dachowej, wymiana pokrycia; ⇒ wzmocnienie konstrukcji ścian – kotwienie ścian i sklamrowanie pęknięć; ⇒ założenie izolacji przeciwwilgociowej i drenażu wokół kościoła; ⇒ osuszenie ścian; ⇒ wymiana tynków zewnętrznych; ⇒ wymiana zniszczonych podłóg i schodów drewnianych; ⇒ wzmocnienie stropów drewnianych; ⇒ uporządkowanie i zagospodarowanie pomieszczeń w przybudówkach pn.; ⇒ naprawa schodów zewnętrznych; ⇒ objęcie obiektu pełną ochroną konserwatorską i wpisanie do rejestru zabytków; 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne.

25. Opracował

tekst Ewa Sawińska 06.11.99

plany i rysunki Ewa Sawińska 06.11.99

zdjęcia Ewa Sawińska 06.11.99

miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

Ewa

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

22. Bibliografia

H. LUTSCH, Verzeichnis ... , Bd. III, Breslau 1889, S. 621;
H. NEULING, Schl. Kirchorte und ihre kirchl. Stiftungen ... , Breslau 1902, S. 58;
Rund um Lauban., Bd. 2: 1930;
Prace konserwatorskie na terenie ... w l. 1945–68., Wrocław 1969, str. 70;
Prace konserwatorskie na terenie ... w l. 1969–73., Wrocław 1976, str. 58;
Prace konserwatorskie na terenie ... w l. 1974–79., Wrocław 1985, str. 32;
Heimatchbuch des Kreises Lauban in Schlesien. Seyboldsdorf-Vilsbiburg 1966, S. 32, 133;
J. PILCH, Zabytki arch. Dolnego Śląska., Wrocław 1978, str. 140 (z błędami!);

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Heimatchbuch ..., — fot. Wildner – frag. kościoła z dawnym cmentarzem (S. 133);
Heimatchbuch ..., — fot. Wildner – frag. miasta z kościołem (S. 32);

27. Załączniki

- ♦ wkładka nr 1: cd. opisu; zestawienie materiału fotogr.;
- ♦ wkładka nr 2: zdjęcia;
- ♦ wkładka nr 3: zdjęcia;
- ♦ wkładka nr 4: zdjęcia;
- ♦ wkładka nr 5: zdjęcia;
- ♦ wkładka nr 6: zdjęcia;

1. Miejscowość LEŚNA	2. Obiekt (nazwa jak na karcie) KOŚCIÓŁ POMOCNICZY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) cd. opisu; zestawienie materiału fot.;
--------------------------------	--	--

Schody. Schody zewnętrzne. Przed wejściem do przybudówki pn. jednobiegowe proste schody kamienne, ograniczone uskokowym murkiem i prostą metalową balustradą; wejście zach., w przyporze, poprzedzone prostym, równoległym do elewacji, biegiem schodów betonowych, ujętym w niski murek.

Schody wewnętrzne. W klatce schodowej pn. schody wiodące na strych – 4-biegowe z duszą, drewniane, z prostą poręczą drewnianą na słupkach. Do dawnej loży kolatorskiej prowadziły schody w małej przybudówce pn. – murowane, zabiegowe, o podnóżkach wyłożonych deskami, obecnie częściowo zamurowane. Pomiędzy pomieszczeniami przybudówek pn. i korpusem kilka krótkich prostych biegów schodowych w grubości murów, wyrównujących poziomy podłogi. Empora muzyczna dostępna z wnętrza kościoła przez narożne, pn.-zach., współczesne schody zabiegowe – drewniane, z taką poręczą na metalowych rurkach.

Otwory. **Otwory okienne** liczne, mocno zróżnicowane w kształtach, wymiarach i proporcjach, w nieregularnym układzie. Nawa pd. oświetlona jasno trzema dużymi, obustronnie rozglifionymi otworami prostokątnymi, zamkniętymi odcinkowo; okna stałe metalowe wielopodziałowe; identyczne okno w elewacji zach. nawy pd., towarzyszy mu mały otwór, o podobnym kształcie i oknie. Apsyda prezbiterium i wsch. ścianę nawy pd. przepruwają podobne w kształcie, jednak mniejsze i znacznie krótsze otwory, wypełnione metalowymi i drewnianymi stałymi oknami wielopodziałowymi; okna nawy rozmieszczone w dwóch kond., górne nieco szersze, umieszczone symetrycznie nad dwoma dolnymi; w apsydzie prezbiterialnej otwór środkowy zblendowany. Nawę pn. oświetlają pośrednio okna nawy pd., bezpośrednie oświetlenie stanowią, znacznie skrócone przez przybudówki, dwa prostokątne otwory, także zamknięte odcinkowo i wypełnione metalowymi stałymi oknami kwaterekowymi. Przybudówki pn. z licznymi małymi okienkami prostokątnymi, o zmiennych proporcjach, w których na ogół drewniane 2-skrzydłowe okna krosnowe, dzielone pojedynczymi szczeblinami. W 2-giej kond. pn. przybudówki nawy trzy identyczne, bardzo smukłe, zamknięte odcinkowo otwory w regularnym układzie. Wieża 2-częściowa, o odmiennych typach otworów okiennych w obu częściach; w części 4-bocznej ściana zach. przepruta w trzech kond. owalnymi, obustronnie rozglifionymi, dużymi oknami, w ścianach bocznych dwie kond. otworów – prostokąty zamknięte odcinkowo, górne zblendowane; wszystkie otwory z metalowymi oknami stałymi; w górnej, oktogonalfiej części wszystkie elewacje z identyczną artykulacją: otwory w dwóch kond., smukłe z zamknięciami koszowymi, ujęte w pasowe obramienia, przesłonięte drewnianymi 2-skrzydłowymi żaluzjami.

Otwory drzwiowe zewnętrzne. Wnętrza poszczególnych pomieszczeń kościelnych dostępne przez kilka niewielkich prostokątnych otworów drzwiowych z jednoskrzydłowymi drewnianymi drzwiami, w większości współczesnymi, ramowo-płycinowymi; obecnie brak jednego głównego wejścia reprezentacyjnego, pierwotne mieściły się prawdopodobnie w środkowym przęśle nawy pd. i na osi elewacji zach. wieży (pozostałością są: barokowy zwornik i tablica fund.). Dzisiejsze wejścia zlokalizowano w elew. zach.

przyziemia wieży (prostokąt, o zaokrąglonych górnych narożach, drzwi 2-skrzydłowe, drzwi wewn. wahadłowe, przeszklone w 3/4), w pn. przyporze elew. zach. nawy pd. (zamknięty odcinkowo), w elew. zach. nawy pd. (zamknięty lekkim odcinkiem łuku, zabezpieczony współczesną kratą, drzwi wewn. 2-skrzydłowe, zamknięte pełnolukowo, przeszklone od góry), w małej przybudówce pn. dwa otwory – do zakrystii (zamknięty nieregularnie odcinkowo) i na lożę kolatorską (z zamknięciem koszowym), do klatki schodowej pn. i dzisiejszej toalety (zamknięcia odcinkowe).

Otwory drzwiowe wewnętrzne. Zakrystia połączona z prezbiterium małym prostokątnym otworem zamkniętym lekkim łukiem, w grubości ściany dwoje drzwi: zewnętrzne – barokowe, jednoskrzydłowe, w kształcie otworu, zbite z dwóch warstw desek wzmocnionych ćwiekami, z okuciami zawiasowymi i zamkiem zewnętrznym, wewnętrzne – współczesne, ramowo-płycinowe; podobny otwór łączy zakrystię z kruchtą pn. (drzwi współczesne). Kruchta pn. otwiera się do wnętrza kościoła szerokim prostokątnym przejściem zamkniętym odcinkowo, pozbawionym stolarki. Przejścia do kaplic pn. stanowią niskie przysadziste otwory zamknięte szerokimi łukami. Arkada tęczowa przysadzista, z szeroko rozpiętym pełnym łukiem tęczy. Nawa połączona z przyziemiem wieży obszernym współczesnym przejściem w kształcie leżącego prostokąta, przesłoniętym współczesną 4-skrzydłową kratą. W przybudówkach pn. liczne niewielkie prostokątne otwory drzwiowe, łączące poszczególne pomieszczenia z klatką schodową; wejście na lożę kolatorską – otwór zamknięty pełnolukowo, z jednoskrzydłowymi drzwiami ramowo-płycinowymi, powtarzającymi jego kształt; wejście do pomieszczenia obok loży – mały otwór zamknięty odcinkowo, zwieńczony prostym odcinkiem profilowanego wyładowanego gzymsu, drzwi jednoskrzydłowe metalowe, wzmocnione listwami metalowymi.

RZUT. Budowla na nieregularnym rzucie, powstałym w wyniku kolejnych przebudów. Prawie kwadratowy, nieznacznie wydłużony w kierunku pn. – pd. korpus kościoła tworzą dwie nawy, z których pn. znacznie szersza od pd. Nawy 3-przęsłowe, sklepione własnymi sklepieniami i rozdzielone dwoma oktogonálnymi filarami. Do nawy pn. przylega od wsch. prostokątne sklepienie, poprzeczne prezbiterium, które zamyka głęboka apsyda na rzucie połowy elipsy. Oś podłużną kościoła podkreśla zach. kwadratowa w planie wieża. Elewacji pn. towarzyszą liczne przybudówki: prostokątna podłużna sklepiona przybudówka przy prezbiterium, mieszcząca zakrystię i kruchtę pn., obok wyładowana kwadratowa przybudówka przy wsch. przęśle nawy z dawną lożą kolatorską; między nie wbudowana mały prostokątny przedsionek. Wydłużona 3-osiowa prostokątna przybudówka przylega do pozostałych dwóch przęseł nawy. Od zach., między wież i przyporę pn. wstawiono małe prostokątne pomieszczenie.

BRYŁA. Potężna, rozczłonkowana, nieregularna bryła kościoła góruje nad okolicą. Ogromny brogowy dach nakrywa 2-nawowy korpus kościoła, opięty w części pd. i zach. potężnymi, wielouskokowymi przyporami. Do naw przylega niższe i węższe prezbiterium z dachem 2-połaciowym, przedłużonym nad większą przybudówkę pn. Półokrągła apsyda prezbiterialna, nieco węższa niż prezbiterium, nakryta jest dachem

stożkowym. 2-kond. przybudówka prezbiterium wsparta jest narożną przyporą. Przylega do niej wyższa przybudówka nawy, którą nakrywa dach pulpitowy, stanowiący przedłużenie pn. połaci dachowej nawy. Między przybudówką nawy i prezbiterium wbudowano małą, także 2-kond. przybudówkę, z daszkiem pulpitowym. Przy pozostałych przesłach nawy wąska przybudówka 2-kond., sięgająca parapetów okiennych nawy; nakrywa ją wąski daszek pulpitowy, podobnie jak małą przybudówkę gosp. wbudowaną między wieżę i przyporę pn. elewacji zach. Nad całością dominuje masywna, 2-częściowa, 6-kond. wieża zach.; dolna, 3-kond. część czworoboczna, wyżej część oktogonálna z ostatnią kond. niższą, o mniejszej średnicy; całość zwieńczona ażurowym hełmem barokowym z iglicą i chorągiewką wiatrową.

Elewacja pd. – wieloczłonowa; ślepa, mocno cofnięta elewacja prezbiterium, z lekko jeszcze ku tyłowi przesuniętą apsydą, w której widoczny jeden otwór okienny w pasowym obramieniu; elewacja nawy 3-przęsłowa, 3-osiowa, ujęta w narożne ukośne, potężne (szczególnie zach.), zwielokrotnione przypory, dzielona na przęsła delikatniejszymi prostymi przyporami trójuskokowymi; ściana przepruta trzema identycznymi dużymi otworami w pasowych prostych obramieniach; zza przypory zach. widoczna cofnięta, jednoosiowa elewacja wieży, z wejściem w przyziemiu i odmiennym systemem artykulacji w górnej części – naroża odcinkowo ścięte, opięte parami pilastrów doryckich, okna, akcentujące oś środkową w pasowych obramieniach z boniami w zworniku i u nasady łuku zamknięcia, także flankowane pilastrami w wielkim porządku, całość zwieńczona pełnym belkowaniem z profilowanym gzymsem; poza górną częścią wieży pozostałe elewacje gładko tynkowane, pozbawione elementów artykulacyjnych, poza otworami; otwory w prostych pasowych obramieniach; w środkowym przęśle nawy wmurowana w ścianę kamienna tablica fundacyjna i herb, oprócz tego liczne epitafia i płyty nagrobne.

Elewacja zach. – elewacja z mocno wydładowaną, masywną, przesuniętą ku pn. od osi środkowej wieżą; elewacja dolnej części wieży gładka, równa wysokością korpusowi, jednoosiowa i 3-kond., z trzema owalnymi okulusem; nad okułem przyziemia barokowy liściasty zwornik z siedzącym puttem; elewacje naw także gładkie, ujęte w przypory, pd. – potężna, wieloboczna; w pn. fragment elewacji wbudowana mała przybudówka z okułem; układ otworów nieregularny, ich kształty i rozmiary zróżnicowane; górne kond. wieży, powyżej korpusu, z podziałami i dekoracją identycznymi, jak w elewacji pd.

Elewacja pn. – najbardziej zróżnicowana i rozczłonkowana przybudówkami, o różnych gabarytach; elewacja obu części wieży identyczna, jak od strony pd.; nawa z podziałem przyporą na dwa przęsła, w których identyczne otwory okienne; przypora i otwory skrócone przez 2-kond. przybudówkę, z regularnym układem jednolitych okien w 2-giej kond. i dwoma wejściami w przyziemiu; wsch. przęsło nawy poprzedzone wydładowaną mocno przybudówką, o ślepej ścianie pn.; ściana przybudówki prezbiterium z małymi zróżnicowanymi okienkami, w narożniku mała przybudówka wejściowa z dwoma otworami drzwiowymi: do kruchty i na łożę (poprzedzone schodami); na narożu ukośna przypora.

Elewacja wsch. – główną jej część stanowi 3-osiowa apsyda prezbiterium, ze zblendowanym otworem środkowym; po prawej, pn. stronie mocniej wysunięta 2-kond. ściana zakrystii, po lewej, pd. stronie cofnięta, także 2-kond. ściana nawy pd.; narożniki ujęte w ukośne narożne przypory; elewacje gładkie, pozbawione elementów dekoracyjnych i artykulacyjnych, poza nieregularnie rozmieszczonymi, zróżnicowanymi oknami.

WNĘTRZE. Obszerny, sklepiony kościół 2-nawowy; nawy 3-przęsłowe, pd. węższa, oddzielone dwoma filarami, wspierającymi sklepienia. Do nawy pn. otwiera się

szerokim pełnym łukiem tęczy, niższe i węższe prezbiterium, zamknięte półkolistą apsydą. W ścianie pn. nawy przysadziste wejścia do niskich kaplic, nad którymi, dostępne tylko z wnętrza kościoła, ob. zamurowana. W zach. przęsło nawy pn. wbudowana współczesna empora muzyczna, pod którą szerokie przejście do obszernego przyziemia wieży, stanowiącego kruchtę zach. Kruchta pn. połączona z prezbiterium i zakrystią.

WYPOSAŻENIE. Na zewnętrznych ścianach kościoła zachował się duży zespół kamiennych epitafiów i płyt nagrobnych protestanckich i katolickich od pocz. XVI do XIX w.; w przyporę pn. – wsch. wmurowany jest gotycki krzyż pokutny. We wnętrzu kościelnym pozostała niewielka część pierwotnego wyposażenia: późnobarokowy ołtarz z poł. XVIII w. (z współczesnym obrazem Chrystusa Króla), pochodząca z tego samego okresu ambona, dwa barokowe obrazy – Chrystus Chrystusa i Pieta, z 2 poł. XVII w. oraz XIX-wieczne figury Matki Boskiej i św. Jana Nepomucena a także XIX-wieczny cykl obrazowy Drogi Krzyżowej.

INSTALACJE: elektryczna, wodno-kanalizacyjna (sieć miejska), odgromowa.

ZESTAWIENIE MATERIAŁU FOTOGRAFICZNEGO.

1. Widok kościoła od pn.-zach.
2. Elewacja pn., część zach.
3. Elewacja pn., część wsch.
4. Przybudówki pn., fragment.
5. Fragment elewacji wsch. – apsyda i zakrystia.
6. Elewacja wsch. – fragment apsydy i ściana nawy pd.
7. Elewacja pd., fragment wsch.
8. Nawa pd., widok od zach.
9. Wieża, widok od pd.
10. Elewacja zach., wieża i ściana nawy pd.
11. Elewacja wsch.
12. Ostatnie kondygnacje wieży.
13. Hełm wieży z chorągiewką wiatrową i datą przebudowy (1719).
14. Zwornik nad okułem wieży.
15. Tablica fundacyjna z nazwiskami patronów i datą rozbudowy (1685).
16. Tablica fundacyjna z nazwiskiem fundatorów i datą 1756.
17. Wnętrze nawy pn., widok ku prezbiterium.
18. Wnętrze nawy pn., widok ku emporze muzycznej.
19. Ściana pn. z kaplicami.
20. Sklepienie nawy pd.
21. Sklepienie prezbiterium
22. Sklepienie nawy pn.
23. Sklepienie pomieszczenia łoża kolatorskiej.
24. Sklepienie pomieszczenia łoża kolatorskiej.
25. Sklepienie zakrystii.
26. Sklepienie kruchty pn.
27. Drzwi w pomieszczeniach łoża kolatorskiej.
28. Przejścia z prezbiterium do kruchty pn. i zakrystii.

1. Miejscowość

LEŚNA

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ POMOCNICZY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
zdjęcia;

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

1. Miejscowość

LEŚNA

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ POMOCNICZY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

z zdjęcia;

9.

10.

11.

Wkładkę założyła: Ewa Sawińska

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

12.

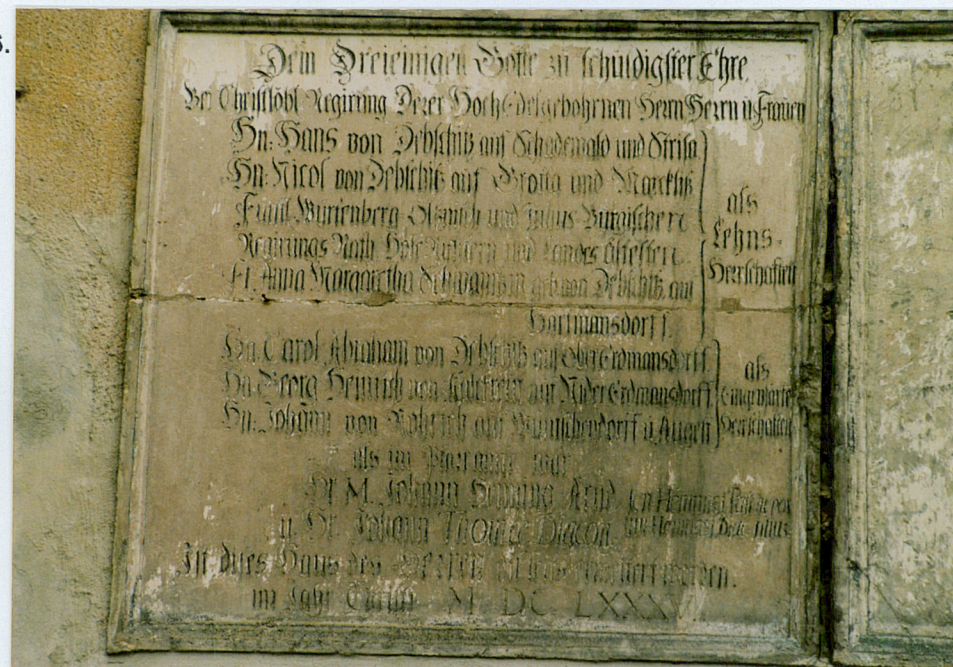
13.

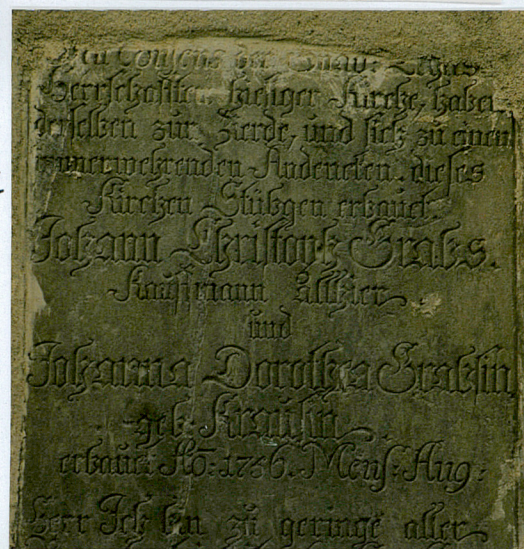
14.

16.

15.

1. Miejscowość

LEŚNA

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ POMOCNICZY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

1. Miejscowość

LEŚNA

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ POMOCNICZY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

24.

25.

26.

27.

28.

skala 1:25 000